

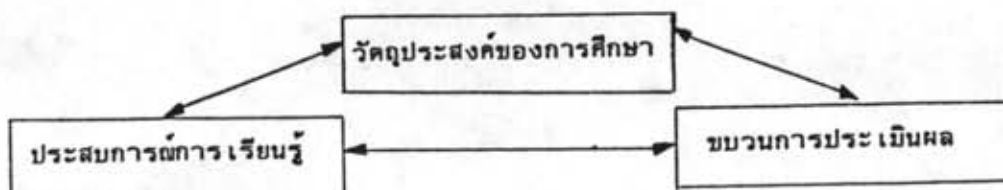
บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อมีการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาชาติโดยได้จัดทำหลักสูตรในระดับต่าง ๆ นั้น จำเป็นจะต้องมีกระบวนการวัดและประเมินผลทางการศึกษา ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่จะเข้ามามีบทบาทต่อการจัดการศึกษาทุกระดับ เพื่อจะได้ทราบความเป็นไป และพัฒนาการของผู้เรียน การวัดและประเมินผลทางการศึกษาจำเป็นจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การจัดการศึกษา และผู้เรียน เกิดการพัฒนาให้บรรลุจุดหมายที่หลักสูตรและรายวิชากำหนดไว้

เมื่อมองในแง่กระบวนการเรียนการสอนจุดมุ่งหมายที่สำคัญก็คือ เพื่อทำให้ผู้เรียน เกิดความรู้ หรือ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ และการที่จะทราบว่าผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ ในระดับมากน้อยเพียงใด ก็โดยการวัดและประเมินผลพฤติกรรม เพื่อจะได้ทราบว่าประสพการณ์ต่าง ๆ ที่จัดให้กับผู้เรียนนั้นได้ คำนึงไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์เพียงใด และผลจากการวัดและประเมินผลพฤติกรรมก็จะทำให้ทราบว่าวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เป็นลำดับขั้นคอนนั้น มีพฤติกรรมใดที่พึงปฏิบัติได้จริงมากน้อยเพียงใด ซึ่งจะมีส่วนพัวพันไปถึงประสพการณ์การเรียนรู้ที่จัดให้กับผู้เรียนด้วย ว่าควรจะต้องมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงประการใดจึงจะทำให้ผู้เรียน เปลี่ยนพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ (Staley & Hopkins 1972: 5-6) ถ้าพิจารณากระบวนการเรียนการสอนโดยละเอียดแล้วจะเห็นได้ว่ากระบวนการเรียนการสอนมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๆ อยู่ 3 ประการคือ ประการแรก เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษา ประการที่สอง เป็นประสพการณ์การเรียนรู้อันได้แก่ พฤติกรรมต่าง ๆ ที่ได้รับจากการเรียนรู้โดยอาศัยหลักสูตรและวิธีการสอน ประการที่สาม เป็นขบวนการประเมินผล ดังแสดงในภาพ

องค์ประกอบทั้งสามของกระบวนการเรียนการสอนนี้มีส่วนสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ถ้าขาดส่วนใดไปเสียย่อมทำให้กระบวนการเรียนการสอนไม่สมบูรณ์ โดยเฉพาะการประเมินผลนั้น เป็นขบวนการที่กระทำเพื่อให้ได้ข้อมูล และข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะสรุปได้ว่า การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน หรือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่กระทำไปนั้นประสมผลสำเร็จตามความมุ่งหมายมากน้อยเพียงใด และในทำนองกลับกัน ผลที่ได้จากการประเมินผลย่อมจะเป็นเครื่องช่วยพิจารณาปรับปรุงประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และใช้เป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาปรับปรุงวัตถุประสงค์ให้อยู่ในแนวทางที่พึงปฏิบัติได้จริง และเป็นปัจจุบันเสมอ (สุภาพ วาดเขียน 2524: 1-2)

ไพศาล หวังพานิช (2529: 7) กล่าวว่า การวัดผลเป็นส่วนประกอบอย่างหนึ่งของหลักสูตร เมื่อใดมีการใช้หลักสูตรเพื่อการศึกษา การวัดผลการศึกษาย่อมจะขาดเสียมิได้ หรืออีกนัยหนึ่งการกำหนดหลักสูตรที่ดีจำเป็นต้องกำหนดถึงการวัดผลไว้ด้วยเสมอ โดยหน้าที่ของการวัดผลนั้น ถึงแม้จะไม่ส่งผลโดยตรงต่อจุดมุ่งหมายและเนื้อหาของหลักสูตรก็ตาม แต่การวัดผลก็มีส่วนช่วยตรวจสอบว่าทั้งจุดมุ่งหมายและเนื้อหาที่หลักสูตรกำหนดเป็นเป้าหมายที่จะให้เกิดกับผู้เรียนนั้นสัมฤทธิ์ผลมากน้อยเพียงใด มีความเหมาะสมหรือไม่ ถ้าเปรียบหลักสูตรเหมือนกับแผนปฏิบัติแล้ว การวัดผลก็จะเปรียบเสมือนผู้ตรวจสอบผลงานของแผนนั้น นั่นก็คือ การวัดผลจะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของหลักสูตรที่จะขาดเสียมิได้

เมเรนส์ และเลมันส์ (Mehrens and Lehmann 1978: 11-15) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการประเมินผลการเรียนรู้ว่ามีดังนี้ คือ

1. ช่วยให้ผู้สอบทราบพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนเข้าเรียนหรือก่อนรับการสอน
2. ช่วยให้ผู้สอนตั้งจุดมุ่งหมาย และปรับจุดมุ่งหมายของการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน
3. ช่วยให้ผู้สอนทราบประสิทธิภาพของการสอน กล่าวคือทราบว่าผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการสอนเพียงใด
4. ช่วยผู้สอนในการตัดสินใจปรับปรุงเทคนิคการสอน
5. ช่วยให้ผู้สอนทราบถึงระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในเรื่องต่าง ๆ ของการเรียนวิชาใดวิชาหนึ่ง

6. ใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจว่าผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ เพียงพอที่จะเลื่อนชั้นสูงขึ้นหรือไม่
7. ช่วยให้ผู้เรียนทราบและมีส่วนร่วมในการตั้ง เป้าหมายการเรียนการสอน
8. ช่วยเพิ่มแรงกระตุ้นและเกื้อกูลให้ผู้เรียนรู้เพิ่มขึ้น
9. ช่วยเสริมและปลูกฝังให้ผู้เรียน เป็นผู้มีนิสัยในการศึกษาอย่างมีระบบ
10. ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน ซึ่งแสดงถึงจุดเด่นและจุดด้อยของแต่ละบุคคลใน เนื้อเรื่องใดเนื้อเรื่องหนึ่ง
11. ใช้เป็นประโยชน์ในการแนะแนวอาชีพ และแนวทางการศึกษาต่อ ตลอดจนวิธีแก้ปัญหา ส่วนตัวของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม
12. เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหาร เช่น การคัดเลือก การจัดประเภท เป็นต้น
13. ใช้เป็นข้อมูลประกอบการประเมินหลักสูตร หรือโปรแกรมการศึกษา เพื่อประโยชน์ ในการปรับปรุงหลักสูตร หรือโปรแกรมการศึกษาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ชวาล แพร่คุณ (2509: 4) กล่าวถึงการวัดและประเมินผลว่าเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา การวัดประเมินผลที่สำคัญและสอดคล้องกับหลักสูตร และวิธีการเรียนการสอนนั้นช่วยให้การศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น และหลักการวัดผลที่ดีนั้นต้องอาศัยความรู้ เทคนิคทางวิทยาศาสตร์ และวิจารณ์ เพื่อศรัทธาว่าผู้เรียนแต่ละคนงอกงามขึ้นมา จากเดิมเพียงใด พัฒนาถึงมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า การวัดและการประเมินผลการเรียนมีความสำคัญ และมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก การประเมินผลการเรียนนั้นต้องอาศัยการวัดผลมาก่อน การประเมินผลที่ดี ถูกต้อง แม่นยำ จะต้องมีการวัดผลที่ดีเพื่อเป็นพื้นฐานเสียก่อน การวัดผลหลาย ๆ อย่าง หลาย ๆ วิธี โดยวัดให้ครอบคลุมและวัดให้ต่อเนื่องกันไปแล้วนำผลจากการวัดมารวบรวมสรุปจะทำให้ผลการประเมินใกล้เคียงความจริงมากที่สุด (พิตร ทองชื่น 2524: 4)

การที่ครูผู้สอนจะนำหลักสูตรไปใช้สอนในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น นอกจากครูผู้สอนจะต้องเข้าใจจุดมุ่งหมาย เนื้อหาของหลักสูตร และสามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามที่หลักสูตรต้องการแล้ว ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถประเมินผลการจัดการเรียนการสอนได้ถูกต้องตามที่หลักสูตรต้องการด้วย (สุมิตร คุณานุกร 2523: 2)

เนื่องจากกรมอาชีวศึกษากำหนดให้ปี พ.ศ. 2530 เป็นปีแห่งคุณภาพอาชีวศึกษา (กองแผนงาน กรมอาชีวศึกษา 2530) และพร้อมกันนั้นกรมอาชีวศึกษาได้ประกาศใช้หลักสูตรใหม่คือหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ยึดหลักในการพัฒนากำลังคนด้านอาชีพโดยเน้นการปฏิบัติได้เป็นพิเศษ มีคุณธรรม และปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอาชีพและความต้องการของตลาดแรงงาน ดังนั้นการวัดผลและประเมินผลก็จะต้องกำหนดแนวทางให้สอดคล้องกัน กล่าวคือ เป็นการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ไม่ใช่เพียงเพื่อสอบได้หรือสอบตกเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้ผลผลิตคือนักศึกษาที่จบออกมามีคุณภาพตามที่ต้องการ

วิทยาลัยเกษตรกรรม เป็นสถานศึกษาหนึ่งในสังกัดกรมอาชีวศึกษาและเป็นวิทยาลัยที่เปิดสอนวิชาสาขาเกษตรกรรมโดยเฉพาะ และในปีการศึกษา 2530 ก็ได้ทำการเปิดสอนตามหลักสูตรใหม่ ซึ่งขณะนี้เปิดสอนมาแล้วเป็นเวลา 1 ปี จากความสำคัญของการประเมินผลการเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น และในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูคนหนึ่งสอนในวิทยาลัยเกษตรกรรมและทำงานฝ่ายวัดผล จึงสนใจที่จะศึกษาเชิงประเมินการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 ทั้งนี้เพื่อที่จะศึกษาว่าครูผู้สอนปฏิบัติตามระเบียบถูกต้องมากน้อยเพียงใด และมีอุปสรรคปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบอย่างไร ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในอันที่จะใช้ตัดสินใจ หาหนทางปรับปรุง พัฒนา แก้ไขต่อไป เพื่อที่จะทำให้การจัดการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพมีประสิทธิภาพสูงสุดตามที่หลักสูตรต้องการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ทั่วไปเพื่อศึกษาเชิงประเมินการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย การประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 ในวิทยาลัยเกษตรกรรม สังกัดกรมอาชีวศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1. ศึกษาเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนระหว่างครูสอนวิชาชีพและครูสอนวิชาสามัญ และระหว่างครูที่สอนวิชาประเภทเดียวกัน
2. ศึกษาเปรียบเทียบวิธีการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2530 ระหว่างครูสอนวิชาชีพและครูสอนวิชาสามัญ และระหว่างครูที่สอนวิชาประเภทเดียวกัน
3. ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2530 ระหว่างครูสอนวิชาชีพและครูสอนวิชาสามัญ และระหว่างครูที่สอนวิชาประเภทเดียวกัน
4. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ การปฏิบัติ และปัญหาของครูสอนวิชาชีพ และครูสอนวิชาสามัญ
5. ศึกษาวิธีการบริหารระเบียบการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2530 ของผู้บริหารในวิทยาลัยเกษตรกรรม

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2530 เฉพาะหมวดที่ 1 ว่าด้วยหลักการในการประเมินผลการเรียน หมวดที่ 2 วิธีการประเมินผลการเรียน และหมวดที่ 3 การตัดสินผลการเรียน
2. ศึกษาเฉพาะผู้บริหารและครูที่ทำหน้าที่สอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 มีการศึกษา 2530 ในวิทยาลัยเกษตรกรรม ดังักิจกรรมอาชีพศึกษาเท่านั้น
3. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 3.1 ประเภทวิชาที่สอนและประสบการณ์ในการเรียนวิชาการวัดและประเมินผล
 - 3.2 ระดับความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนวิธีการปฏิบัติตามระเบียบและปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบ
 - 3.3 วิธีการบริหารระเบียบการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2530

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. กลุ่มตัวอย่างคอยแบบสอบถามรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนอย่างเต็มความสามารถ
2. กลุ่มตัวอย่างคอยแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการบริหารระเบียบ และการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2530 ความสภาพความเป็นจริง

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

การควบคุมเวลาและพฤติกรรมในการทำแบบสอบถามรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนของครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างไม่สามารถกระทำได้ถึง เนื่องจากครูมีชั่วโมงว่างไม่ตรงกัน และครูส่วนใหญ่มักจะอยู่ตามคณะวิชาต่าง ๆ ซึ่งอยู่ห่างกันมาก ดังนั้นคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนจึงอาจจะคลาดเคลื่อนไปบ้าง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ระเบียบการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2530 หมายถึง ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตร พุทธศักราช 2530

วิทยาลัยเกษตรกรรม หมายถึง วิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการที่เปิดสอนวิชาสาขาเกษตรกรรม ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และสอนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 ในชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2530

ครู หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่สอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2530

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการของวิทยาลัยเกษตรกรรม

วิชาชีพ หมายถึง วิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพทางการเกษตรโดยตรง ซึ่งนักศึกษาสามารถนำความรู้เหล่านี้ไปใช้ประกอบอาชีพได้ เช่น สวนผลไม้ การปลูกผัก

วิชาสามัญ หมายถึง วิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้พื้นฐาน ซึ่งเป็นความรู้ที่สนับสนุนส่งเสริมให้นักศึกษาประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพ เช่น ภาษาอังกฤษเกษตร คณิตศาสตร์เกษตร

ประเภทวิชาที่สอน หมายถึง ลักษณะวิชาที่ครูในวิทยาลัยเกษตรกรรมทำการสอน ซึ่งได้แก่ วิชาชีพและวิชาสามัญ

ประสบการณ์ในการเรียนวิชาการวัดและประเมินผล หมายถึง การที่ครูผู้สอนเคยเรียนหรือไม่เคยเรียนวิชาการวัดและประเมินผลในหลักสูตรที่สำเร็จการศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงระดับความรู้เกี่ยวกับการวัดและการประเมินผลการเรียนระหว่างครูสอนวิชาชีพและครูสอนวิชาสามัญ และระหว่างครูในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งจะได้ข้อมูลที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดอบรมเพิ่มเติมความรู้ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนให้แก่ครูสอนวิชาชีพและครูสอนวิชาสามัญ
2. ทราบถึงระดับความถูกต้องในการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2530 ระหว่างครูสอนวิชาชีพและครูสอนวิชาสามัญ และระหว่างครูในกลุ่มเดียวกัน ข้อมูลดังกล่าวจะมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อฝ่ายบริหาร ในอันที่จะใช้เป็นแนวทางปรับปรุงส่งเสริมให้ครูได้ปฏิบัติตามระเบียบอย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. ทราบถึงความแตกต่างและความหนักเบาของปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียนระหว่างครูสอนวิชาชีพและครูสอนวิชาสามัญ และระหว่างครูในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งจะเป็นข้อมูลให้ฝ่ายบริหารในอันที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ตรงประเด็น
4. ทำให้ทราบว่าความรู้เกี่ยวกับการวัดและการประเมินผลการเรียนนั้น มีความสัมพันธ์กับวิธีการปฏิบัติตามระเบียบ และปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบหรือไม่ อันจะเป็นแนวทางในการปรับปรุง ส่งเสริมความรู้ของครูเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนให้สอดคล้องกับวิธีการปฏิบัติและปัญหามากยิ่งขึ้น
5. ทราบถึงวิธีการบริหารระเบียบการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2530 ที่ผู้บริหารในวิทยาลัยเกษตรกรรมใช้ปฏิบัติ ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็น

ประโยชน์ในการปรับปรุงการบริหารระเบียบการประเมินผลการเรียนดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพ
ยิ่งขึ้น

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย